

YAŞAMI SAVUNALIM, İŞ CİNAYETLERİNİ DURDURALIM!

3 Mart İş Cinayetlerine Karşı Mücadele Günü dolayısıyla işçi sağlığının ve iş güvenliğinin önemini vurgulamak ve ülkemizdeki iş cinayetlerine dikkat çekmek için TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz tarafından basın açıklaması yapıldı.

Bilmek bilmeyen salgın, art arda yaşanan afetler ve tüm acımasızlığıyla devam eden savaşın gölgesi altında geçirdiğimiz bu günler, insan sağlığının ve hayatının ne kadar önemli olduğunu bizlere bir kez daha hatırlatıyor. İnsan yaşamına ve insanlığın ortak geleceğine olan tüm saygı ve inancımızla savaşız ve sömürsüz bir dünya dileğimizi bir kez daha haykırıyoruz.

Bundan tam 30 yılı önce, 3 Mart 1992 tarihinde Zonguldak Kozlu'da yaşanan ve 263 madencinin yaşamını yitirdiği maden kazası, ülkemizin en büyük maden facialarından biri olarak tarihe geçmiştir. Ülkemizdeki iş cinayetlerine dikkat çekebilmek, insan hayatının, işçi sağlığının ve iş güvenliğinin önemini vurgulamak için

3 Mart tarihi TMMOB tarafından "İş Cinayetlerine Karşı Mücadele Günü" olarak ilan edilmiştir.

Yaşanan onca acıya, yaptığımız tüm uyarılara rağmen gerekli önlemler alınmadığı, yapılması gereken düzenlemeler yapılmadığı için aradan geçen 30 yılda on binlerce kişi, evine ekmek götürebilmek için çalıştığı iş yerinde hayatını kaybetti. Bu kayıplar her geçen yıl ne yazık ki daha da artıyor. Basına yansıyan haberlere göre 2021 yılında işi başında hayatını kaybeden emekçilerin sayısı en az 2 bin 170 olarak tespit edildi. Basına yansımayan, habere konu olmayan daha çok sayıda iş cinayetinin olduğunu hepimiz biliyoruz.

Emek sömürsünü derinleştirdi; esnek, güvencesiz istihdamın yaygınlaştığı, emek örgütlerinin etkisizleştirildiği 20 yıllık AKP iktidarı dönemi boyunca toplu işçi ölümleri tarihin en yüksek sayılarına ulaşmış, 20 yılda 28 binin üzerinde emekçi işyerlerinde hayatını kaybetmiştir.

Madenlerde, inşaatlarda, tarım alanlarında, fabrikalarda yaşanan facialar toplumda derin acılar yaratmaktadır. ILO verilerine göre Türkiye ölümle sonuçlanan kazalar bakımından Avrupa'da ilk sırada yer almaktadır.

Bu durum mevcut yasal düzenlemelerin iş kazalarını ve ölümlerini önlemekteki yetersizliğinin, ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda köklü ve yapısal sorunlar olduğunun en açık göstergesidir.

Oysa "elverişli koşullarda çalışma hakkı" İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde güvence altına alınmış bir haktır. Emegün yüzlerce yıllık mücadelesi sonucunda benimsenen bu hak, "işçi sağlığı ve iş güvenliği" adıyla tüm dünyada kabul edilen temel bir çalışma ilkesi haline almıştır.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının temelinde, sermayenin azami kar hırsı ve emek aleyhine politikaları yatmaktadır. İşçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin düzen-

lemelerde sendikalar, meslek örgütleri ve bilim insanlarının görüşlerinin dikkate alınmaması sorunu her geçen gün derinleştirmektedir.

Mevcut yasal çerçeve, işçiyi korumak, iş güvenliğini sağlamak ve meslek hastalıklarını önlemekten çok sermaye çıkarlarını gözetken konumdadır. Siyasi iktidar, mevzuatı ve çalışma koşullarını iyileştirici ve geliştirici adımlar atmaktan sürekli olarak kaçınmaktadır. Çünkü insan hayatını değil, rantı odağına almakta; çalışandan değil, işverenenden yana taraf olmaktadır.

Devletin iş sağlığı ve güvenliği alanındaki bu çarpık konumlanışı nedeniyle, devletin ve işverenin sorumluluğunda olması gereken pek çok şey İş Güvenliği Uzmanlarının omuzlarına yüklenmektedir. Danışmanlık hizmeti olarak verilmesi gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği, ülkemizde yasaların da yol vermesi ile bir suçlu yaratma olayına dönüşmüştür.

İş güvenliği uzmanlarının tüm uyarılarına rağmen işverenlerin almadığı önlemler sonucu yaşanan ölüm, kaza gibi durumlarda dahi meslektaşlarımız günah keçisi ilan edilmekte, kazaların asli suçlusu olarak yargı önüne çıkartılmakta, hatta hapis cezaları verilebilmektedir.

Yapılması gereken şey, bu çarpıklığın düzeltilerek, işçi sağlığı ve iş güvenliğine kaynak ayırmayan, tedbirleri almaktan kaçınan, bu tedbirlere işgücü ve maliyet hesabıyla yaklaşan işverenlerin de yaşanan kazalardan ve meslek hastalıklarından sorumlu tutulacağı bir işleyişe geçilmesidir.

İşverenlerin temel sorumluluklarından kaçtıkları, kendi yerlerine birer günah keçisi olarak iş güvenliği uzmanlarını koydukları bir çalışma yaşamında, önleyici ve engelleyici hiçbir çalışmanın yapılamayacağı açıktır.

Bunun son örneği geçtiğimiz günlerde sonuçlanan Hendek Patlaması davasında görülmüştür. 7 Kişinin hayatını kaybettiği, 127 kişinin yaralandığı bu patlamada işyeri sahiplerine olası kasttan ceza verilmemiş olması kamu vicdanını yaralamıştır.

Emeğe ve emekçiye düşman olan bu sistem sermayenin sınırsız sömürü düzeninin bir sonucudur. Taşeronlaştırma, özelleştirme, sendikasılaştırma, denetimsizlik, esnek istihdam politikaları, kayıt dışı çalışmaya izin veren politikalar ve bunun sonucu oluşturulan mevzuat ile sorunlu bir sistem üretmiştir. İş cinayetlerini seyrederek olan biteni kadere, fitrata bağlayan açıklamalar yapan siyasi

iktidar bu sistemi korumak üzere yoğun çaba sarf etmektedir.

Ülkemizde iş cinayetlerinin, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının bu denli yaygın olmasının bir diğer nedeni de, emekçilerin sendikal haklarının baskı altında tutulmasıdır. Sendikal örgütlenmenin önündeki engeller tüm çalışanlar için kaldırılmadıkça işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yol almak mümkün olmayacaktır. Sendikasıız uzman, sendikasıız işçi, örgütsüz bir çalışma yaşamı ile emekçiler tüm olumsuzluklara açık ve savunmasızdır. Bu savunmasızlığa karşı adil yargılanma, örgütlenme, insani koşullarda bir çalışma yaşamı ve işyerlerinde emekçilerin ölmeyeceği, yaralanmayacağı, sakat kalmayacağı bir düzen istiyoruz.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanına ilişkin düzenlemelerin ve denetimin yalnızca Aile, Çalışma Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülmesi, doğru kararların alınmasının önünde bir engeldir. Bu nedenle düzenleme ve denetleme; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yanında, Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, sendikalar, TTB ve TMMOB'den oluşan idari ve mali yönden bağımsız bir enstitü tarafından yerine getirilmelidir. Çalışma yaşamına ilişkin tüm düzenlemeler bu enstitü tarafından yeniden ele alınmalı ve kararlaştırılmalıdır.

Gerçekleşen iş cinayetleri ve iş kazalarının büyük çoğunluğunun önlenemez olduğu bilinmektedir. Bilimsel ve teknik ölçütler doğrultusunda atılacak adımlar ile göz göre göre "geliyorum" demekte olan facialara son vermek mümkündür. Bunun için önce insan hayatını ve emeğe değer veren bir yaklaşımın benimsenmesi gerekmektedir.

Bizler, her 3 Mart'ta olduğu gibi bugün de iş cinayetleri ile mücadele etmek için sesimizi yükseltiyoruz. Ölüm, yaralanma ve sakat kalma; esnek ve güvencesiz çalışma hiçbir emekçinin kaderi değildir. İnsan onuruna yakışır, güvenli ve güvenceli çalışma hakkımız, mesleğimiz için sesimizi yükseltiyoruz.

Tüm ülkede, tüm çalışma alanlarında iş güvenliği önlemlerinin artırılması, bağımsız denetim sisteminin yerleştirilmesi, iş cinayetlerinin ve iş kazalarının durdurulması için yılmadan mücadele edeceğimizi kamuoyuna saygı ile duyuruyoruz. ◀◀

Emin Koramaz
TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı